

У КЊИЖЕВНОМ СВЕТУ
МИРЈАНЕ ШТЕФАНИЦКИ АНТОНИЋ

Уредник
Зоран Колунџија

Приредила
Бојана Грбовић

Рецензенти
Дина Заварко
Војин Тривуновић
Милијан Деспотовић

Предња корица
Мирјана Штефаницки Антонић,
фотографија, 2018.

У КЊИЖЕВНОМ СВЕТУ
МИРЈАНЕ ШТЕФАНИЦКИ АНТОНИЋ

Приредила
Бојана Грбовић

ПРОМЕТЕЈ
Нови Сад

Мирјана, моја мама! Наша сестра! Наша бака!...

Књижевни свет моје маме за нас представља мир, јер Мирјана је увек припадала и била део поезије, љубави ка њој и љубави у њој. Најбоље из ње и у њој долази са њене леве стране. Њено велико срце, које сам слушала девет месеци, њена лева рука која ћеру даје моћ. Такву моћ, да она још увек ствара и надахњује и њом руком води. Води, води нас, браћо и мене, са нашим породицама. Води своје вољене, води свој живот, води увек најпре и само у победу. Љубав према поезији је чини нестварно лепо, бољом и инспиративно јаким у свом стваралаштву. Мој омиљени део писања припада њеном раном дејанству, првој љубави, првој објављеној књизи и све што је прво, јер она је ипак прва у свему, за нас и ка нама и у нама.

Воли те кћерка Бојана

Приређено поводом године у којој ме родила 1982.

Нови Сад, 2022.

ЉУБАВ ЗА ЧАРОЛИЈУ РЕЧИ

*Без муке се ијесма не исцјева,
без муке се сабља не сакова.*

Петар Петровић Његош

Мисао великог песника, као мото овог личног виђења, обавезује баш зато, колико год се трудили да будемо објективни, ипак смо лични. Дивно је, али и мукотрпно и тешко писати. Одговорно је читати и давати судове о другим књигама.

Бојана Грбовић приредила је књигу „У књижевном свету Мирјане Штефаницки Антонић”. Необично леп почетак: „Мирјана, моја мама! Књижевни свет моје маме за нас представља мир... најбоље из ње и у њој долази са њене леве стране. Њено велико срце, које сам слушала девет месеци, њена лева рука која перу даје моћ.”

У овој *Књизи о књијама*: рецензијама, приказима, критичким анализама, има много мишљења, тачности, изречених судова, али нигде толико нежности као у речима и намери да се у једној књизи, на једном месту, све то сачува од времена и заборава. Књига није, и то је веома добро, прост збир текстова и мисли написаних о једној песникињи. Овде у племенитој намери струји дубоко разумевање, осећај сваке речи, све што је пренето са песникиње, из њених песама, на ону која то брижно проучава, чијом крвљу кола иста радост, а то је у овом случају, сигуран сам, природно и тачно.

Сублимирати запажања у себи, у трептајима власти те душе, у свету око себе, и све то претворити у песму је

тешко и лепо. Песникиња у једној збирци посвећује песму мајци, не због осећања дуга, већ због потребе јаче од разума, због емоције која се копрца у грудима и у виду песме излети као нежни голуб. Бојана Грбовић својој мајци посвећује, не једну песму, целу књигу, сабране доживљаје њене поезије, различитих људи који разумеју и воле поезију. То може да учини неко ко је и сам даровит. То је, за мене, љубав и поштовање према мајци и љубав према песми. Бојана Грбовић, говори о једној ризичној теми, о некоме ко је њен, драг, а то је може одвести на опасне стазе баналности, стереотипног казивања. Она је тај ризик срећно избегла.

Највећи ефекат у поезији постиже се кад песнику пође за руком да нас изненади нечим што нам је одавно познато, само се нисмо сетили да то тако и сами кажемо. Све су теме давно познате и вечне: и живот и љубав и смрт, само је дар песника јединствен и непоновљив.

Мислим да Бојана Грбовић то разуме и осећа, сакупља, чува, воли и памти.

Мени оставља радост да будем сасвим личан, то је много лакше. Нисам имао обавезу да будем дискретан, скривен између редова у подводном току ћутања. Захвалност припада приређивачу која у једној књизи сабира мисли и људе, доживљаје једне вредне поезије, а надам се да ће то време најбоље показати.

Приређивач каже како воли ране песме своје маме, оне које припадају њеном детињству, првој љубави, првој објављеној књизи. Детињство је ризница из које касније, још ако је неко уметник, вади мрвице сећања, опажања и емоција. Од тога се живи, од тога се праве бисери. Све остало је вештина, занат, који се да научити.

Никада нисам могао да докучим процес стварања, и данас као и некад, мислим, да ту постоји део свесног и не-

свесног. Шта је то дар? Шта је то таленат? Знам то су питања на која не можемо очекивати јасне одговоре. Нема простог решења, нема одговора, нема формула. Простор уметности је између сна и јаве, између оног што сањамо и стварних дешавања.

Бојана зна, интуитивно осећа да на изворима душе, у раном детињству, треба тражити, настојати докучити скривене драгуље уметника и његове потребе да нешто каже и зачуђено погледа на свет око себе. Уочити све то, осетити потребу да се нешто покуша објединити на једном месту, драгоцен је дар. Смисао за компилацију, смисао за уочавање и повезивање таленат је који проистиче из осећања онога што читамо и доживљавамо.

Овом књигом која се бави књижевним светом Мирјане Штефанићки Антонић, приређивач показује смисао за синтезу, и не само то, већ и љубав за чаролију речи никад до краја сазнатну.

За ову књигу, која је успео покушај, за прилику коју ми је Бојана дала, да и ја нешто кажем, дугујем јој дубоку захвалност.

С поштовањем,

Вукашин ЛАЗОВИЋ,
професор југословенске и опште књижевности

**ПУТОКАЗИ
КЊИЖЕВНЕ СТВАРНОСТИ**

СТВАРАЛАШТВО КОЈЕ ИМА ДУШУ

Треба умјети не журити мудрост је која, у свим „животним сферама, одликује пјесникињу и списатељицу Мирјану Штефаницки Антонић, а народ каже: „Добра трава само полако расте”. Упркос томе, њен стваралачки опус расте и с правом би се већ могао назвати *импозантним*. Она је пјесникиња њежних и префињених стихова те ауторица необичних и оригиналних прозних књига, која зна у свему да уочи љепоту, али је још увијек недовољно примијећена и призната.

Ево, управо овог часа листам њену „Књига о књигама – рецензије и прикази” (2021) од преко четири стотине страница и одмах наилазим на реченицу *Лијепа ријеч је као прољећни дан*, те на народну пословицу *Мудрост нема појребне да виче*, а потом и на стихове Ч. Буковског: *Појребно је јуно очајавања, незадовољства / и разочарања да би се написала / шака збиља добрих њесама./ Али није за свакој да их пише / ња чак ни да их чита*. Није ли само то довољно да јој се поново враћамо?!

Слично, оригиналног и врло занимљивог садржаја су и њене књиге „Благослов речи – Прикази и представљања” 1, 2 и 3. које су се појавиле у издањима реномираног новосадског издавача *Прометей* у периоду од 2017. до 2020. године и представљају прави умјетнички гобленски вез без преседана.

С правом се може казати да умјетничка инспирација Мирјане Штефаницки Антонић долази из чежње за лијепим, па и пролазности и сјећања, нужних за одгонетање тајни и смисла живота. Стога су њене књиге често дјела

осјећања и покушај да неке затрпане садржаје пепелом заборавља, опет врате у живот у коме смо опкољени многим тајним стварима које крију богатства која не познајемо, а која нам ипак припадају. Било који од непознатих сустрета које смо имали или који нас очекују, може да изазове свјетлосно дејство које ће обасјати оно заборављено и давно ишчезло узбуђење из нашег живота, стога треба бити захвалан забораву. Он за нас, у мирисној свјежини, чува осјећања за која смо мислили да су изгубљена и са којим нам се враћају младост и љубав. Може то бити и само важан дашак вјетра док стојимо пред излогом књижаре, мирис цвијета са нашег балкона, или узбуђење што смо осјетили видјевши своју прву одштапану пјесму у омладинском листу и слично. Животна осјећања код ове пјесникиње појављују се стално праћена и обогаћена бујницом поетских осјећања које она презентира на свој начин – својим јединственим стилем, у чијој основи је сазнање и знање, надахњивање неживљеног. Том поступку она даје предност. То надахњивање беживотног је нужан израз сваке умјетничке репродукције – која се управо зато и у томе и разликује од фотографске репродукције.

Књиге *Блајослов речи 1, 2 и 3* могао је написати само неко коме је срећа поклонила могућност потпуног слободног обликовања живота. Оне су попут кристала који се таложио у раствору као откинути продукт једног постојања које се још није исцрпило.

Умјетност Мирјане Штефаницки Антонић не би се могла уврстити ни у једну струју духа нашег времена. Она је творевина једног усамљеног независног духа који се одрекао свијета. Модерна је, не на површини, већ у дубини, па ће зато њени зраци блистати и кад ватромет литерарних мода, од данас и сутра, већ одавно буде угашен. И то тек тада у пуном сјају.

У њеној умјетности нема ничег превирућег и ничег грчевитог. Њен духовни интензитет носиће је у будућност, јер долази из спокојног брижљиво концентрисаног рада, а не из јурњаве за новим облицима и сензацијама. Она не стреми напријед, већ у дубину и не жели да трчи испред времена, него хоће да изађе из времена.

Стваралаштво Мирјане Штефанички Антонић је оригинално и промишљено, колоритно и живо. Оно је у стању да у потпуности, закупи пажњу читалаца и држи је неослабљеном до задње реченице или стиха. Пише са дубоким познавањем тема које обрађује и, посебно, с великим надахнућем, те стога њено писање успијева да дотакне душе читалаца што је довољно да њене књиге буду прихваћене и читане.

мр **Момчило СПАСОЈЕВИЋ**

24. октобар 2022.

Челинац, Република Српска

ПЕЧАТ НА БЛАГОСЛОВ

Мирјани Штефаницки

Остала си себе у речима
које мисле и о оним стварицама
о које се сјошичемо
мислећи да је то донело време
које пролази.
Не, време не пролази.
То су само речи узеле шерећ
да се писац одмори
од наслања мисли и језика.
Ушискујући печат на благослов
има те у нашим животињама
и они сад нису обичан век.
Није важно ни где ћу ја сутира бићи,
Важна је та карта коју добих
и печат на њој.

Милијан ДЕСПОТОВИЋ

У Пожеги, 16. јуна 2020.

БЛАГОСЛОВ РЕЧИ 3 ИЗ ПЕРА МИРЈАНЕ ШТЕФАНИЦКИ

РЕЧ, АКО ЈЕ ИСКРЕНА МОЖЕ ДА ПОВРЕДИ, ОПЛЕ-
МЕНИ, ПОДСТАКНЕ, УТЕШИ, НАТЕРА НА ПРОМИ-
ШЉАЊЕ, КАО И НА ОТРЕЖЊЕЊЕ И ОДРАСТАЊЕ,
ПА И НА ОДГОВОРНОСТ. РЕЧИ СУ НЕКАД ОРУЖЈЕ,
ГОТОВО УВЕК НАЧИН ДА СЕ СПОРАЗУМЕМО, ПО-
СВАЂАМО И ПОМИРИМО, АЛИ И ШАПАТОМ ЗАВО-
ЛИМО ИСТИНСКИ И ДУБОКО.

Мирјана Штефаницки, новосадска песникиња и
поетеса своју љубав прожима кроз свако сло-
во и тако речима даје много снажније и дубље значење.
И сасвим је природно било да се њен опус вишедеце-
нијског књижевног рада исткан у речима, а уобличен
у трилогију зове *Блајослов речи* 1, 2 и 3. Јер, њене речи
одабране су из њених дубоких мисли, а нежне су јер су
део поетесине танане душе. Мирјанини лирски стихови
говоре тугу, али не тугу изгубљене душе него припове-
дају о тузи немерљивих љубави према својим најбли-
жима, према оним бићима која су део ње и која су свет
њених руку дела.

Мирјана Штефаницки пишући рецензије својим ко-
легама чини то толико студиозно да дотиче лествице све-
обухватне анализе од језичке до естетске и као да пролази
кроз метаморфозу стваралаштва писца чије дело филтри-
ра и описује. Зналачки и прецизно књигу гради попут куће,
а њена кућа су корице и исписане на десетине и стотине
листова песама, прича, рецензија, беседа и топлих речи.

Крајем маја ове године из штампе је изашла књига Благослов 3 у издању новосадског Прометеја и њом је заокружена трилогија Благослов речи – Прикази и представљања. Књиге су по својој концепцији ближе теорији и огледима књижевности с обзиром да је у њима обухваћен читав један стваралачки опус Мирјане Штефанички.

Благослов речи 3 садржи седам поглавља, осим уводне речи и речи рецензената, на 266 страна садржи и библиографију, захвалнице и белешке о писцу. Речи рецензената Благослов речи 3 најбоље осликавају суштину Мирјанине тежње да у књизи која обједињује и њено лирско беседништво и туђе књижевне опусе споји, наизглед неспојиво и сачини симбиозу књижевних врста, чувајући стваралаштво једног доба од заборава.

– Људи просто нису свјесни да у свакодневној комуникацији некога или нешто благосиљају. За разлику од њих, ауторка овог дјела или боље и прецизније казано дјела из три дјела – тродјела, Мирјана Штефанички, циљано повратном спрегом, приказује и представља. Себе и друге. Друге и себе. Она благо слови. Благослов и јесте састављен из те двије ријечи – благо и словити. То би у неком слободном тумачењу значило благо говорити. Благословом се упућују сва добра, њиме се посвећује и освештава... Ова, али и прве двије објављене књиге Мирјане Штефанички Антонић су велики допринос књижевности и књижевној критици. Она их је веома студивно и са великом пажњом стварала. Да је још овако марљивих стваралаца, па да остављају иза себе путоказне ријечи, трагове који треба да се прате, боље би било – написао је, између осталог, рецензент Војин Тривуновић. Мирјана пише и размишља сведено, гномски, поетски, мишљења је рецензенткиња Жељка Аврић и каже, да по-

етеса у својој трилогији апострофира реч благослов што у основи та реч носи значење изливање милости. Баш таква је душа песникиње.

– У књизи су сабрани текстови различитих књижевних родова и врста (поезија и проза, рецензије, приче, песме, писма, прикази, обраћања итд.) Књиге овакве врсте и аутори оваквог формата као Мирјана Штефанички нису честа појава у књижевном свету и зато су веома драгоцени – навела је рецензенткиња Жељка Аврић.

Мишљење рецензента Душка Ж. Поповића о стваралаштву Мирјане Штефанички каже да песник мора да познаје друге колико и самог себе, јер како наводи, он мора да се саживи, да га боли, прогони било чија коб, посве се смионо може рећи да је исто.

– А, поетеса и критичар пјесме Мирјана Штефанички то веома спонтано, ни мало усиљено, успешно обавља. Њу ријеч опсједа. Она је љубавник ријечи. Посветити живот поезији значи бити у вјечитом вртлогу личне и колективне судбине – написао је Душко Ж. Поповић

Песникиња Мирјана је ову књигу завештала својој унуци Мии са жељом да је једног дана кад она порасте речи њене баке оплемене и уздигну у висине нематеријалног богатства. Писмо маленој Мии написала је Тања Петровић и у њему јој је поручила: „Ти си дошла у часу дозревања трећег дневника и ова књига, Благослов речи 3, хроника једног времена у књижевности, које ћеш памтити по заборава најранијег доба.”

– Позната већ, баш као на слици Joshua Reynolds-a, елегантна и грациозна, са стиховима и осмехом у жутој хаљини, покренула је у другима емоције и потакнула да и сами нешто искажу у духу тог времена. Етуерпа је изазвала ланчани судар емоција и спојила неколико уметности

одабравши Мирјану као медиј. Чудесно! – казала је Тања Петровић.

Корице књиге, као и претходне две из ове трилогије приредила је сликарка Слободанка Боба Перковић сликом „Плава љубав” – уље на шиндри.

**проф. Марија Магдалена
ИДЕИ ТРИФУНОВИЋ**

* НОВОСАДСКИ РЕПОРТЕР,

Нови Сад, VI година, бр. 286.

петак, 7. август 2020.

Главни и одговорни уредник – Зоран Сурла

Заменик уредника –

Марија Магдалена Идеи Трифуновић

стр. 16 – 17